

Η παράσταση δεν χώρεσε το περιεχόμενο του σοφόκλειου έργου

> «Αίας» του Σοφοκλή από το Θέατρο Altitude North

Τελευταία αναφορά στο φετινό, 11ο, Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος. Η παράσταση του «Αίαντα» ήταν μια παραγωγή του αγγλικού θιάσου, αλλά με σκηνοθέτη τον Κύπριο Γιώργο Ροδοσθένους. Συνήθως οι αγγλικές συμμετοχές στα προηγούμενα φεστιβάλ ήταν εκείνες που προχωρούσαν την αντίληψή μας για τα επιτρεπτά όρια εκσυγχρονισμού του αρχαίου δράματος. Οι καλύτερες δεν το είχαν αυτοσκοπό, απλώς έβρισκαν κάποιο σύντομο δρόμο προς την ουσία του αρχαίου κειμένου. Δεν σκοπεύω να θεωρητικολογήσω αυγουσιτιάτικα, αλλά ίσως αυτός είναι ο ορισμός του διαλόγου των εποχών στην τέχνη και της σύγχρονης ερμηνείας των κλασικών κειμένων. Ο σύντομος δρόμος για το σημερινό ερμηνευτή-καλλιτέχνη, αλλά και για το κοινό που τον ακολουθεί, περνάει πρώτα από πλήρη γλωσσικό εκσυγχρονισμό, από μέγιστη ελευθεροποίηση της υποκριτικής, από μινιμαλισμό στην όψη της παράστασης, από ανεύρεση σύγχρονων πολιτικών και ιδεολογικών αναλόγων για το αρχέτυπο ιδεολόγημα του κλασικού κειμένου. Αν, λοιπόν, η πορεία «συντομεύεται» με τους πιο πάνω τρόπους, αλλά τελικά φτάνει στην ουσία, αν ο αρχαίος ποιητής ακούγεται ξεκάθαρα μετά από έναν τέτοιο θεατρικό μεταγλωττισμό, τότε ο στόχος μπορεί να θεωρηθεί πετυχημένος.

Κι αν όχι; Αν το τολμηρά ανοιγόμενο «συντόμι» τελικά δεν μας οδηγεί στο σημείο συνάντησης με τον αρχαίο ποιητή;

Ο «Αίας» του αγγλικού θιάσου Altitude North άφησε τη γλώσσα του δρόμου να εισχωρήσει στην κοίτη της υπόθεσης σαν χείμαρρος και να σαρώσει τις γραμμές του μύθου. Συνειδητά χρησιμοποιώ τις λέξεις «υπόθεση» και «μύθος», αποφεύγοντας να μιλήσω για το κείμενο του Σοφοκλή ένεκα των γερών διασκευαστικών επεμβάσεων των δημιουργών της παράστασης.

Η μόχα της ηθικής διάβρωσης ενός στρατού κατακτητών, η συναισθηματική σήψη ενός στρατών «αρωματίζουν» τη γλώσσα της παράστασης, η οποία αυτονομείται, αποκτά την ικανότητα να δημιουργεί «από μόνη της» παρακλάδια του κύριου κορμού της αφήγησης, όπως η ιστορία της απιστίας της γυναίκας του λοχία ή όπως οι σκηνές με τις συνεντεύξεις των στρατιωτών στην πολεμική ανταποκρίτρια.

Η υποκριτική μανιέρα εναρμονίζεται με το γλωσσικό ύφος. Οι ηθοποιοί του αγγλικού θιάσου βρίσκουν το πρότυπο της συμπεριφοράς των ηρώων τους, στους κουρασμένους και αγριεμένους ξέ-

«Η υποκριτική μανιέρα εναρμονίζεται με το γλωσσικό ύφος. Οι ηθοποιοί του αγγλικού θιάσου βρίσκουν το πρότυπο της συμπεριφοράς των ηρώων τους, στους κουρασμένους και αγριεμένους ξένους στρατιώτες στο Ιράκ. Απειλούμενοι από το περιβάλλον στο οποίο εισέβαλαν, υιοθετούν τη βία και τη σκληρόδα ως μόνιμο τρόπο συμπεριφοράς. Η αντιμilitarιστική στάση του σκηνοθέτη προβάλλει ανάγλυφα μέσα από τις σκηνές ωμής βίας. Η ενδυματολογία της παράστασης ολοκληρώνει την απόλυτη κάλυψη από τη σημερινή πολεμική πραγματικότητα, της πραγματικότητας του έργου του Σοφοκλή».

νους στρατιώτες στο Ιράκ. Απειλούμενοι από το περιβάλλον στο οποίο εισέβαλαν, υιοθετούν τη βία και τη σκληρόδα ως μόνιμο τρόπο συμπεριφοράς. Η αντιμilitarιστική στάση του σκηνοθέτη προβάλλει ανάγλυφα μέσα από τις σκηνές ωμής βίας.

Η ενδυματολογία της παράστασης ολοκληρώνει την απόλυτη κάλυψη από τη σημερινή πολεμική πραγματικότητα, της πραγματικότητας του έργου του Σοφοκλή.

Ιδού, λοιπόν, μερικοί τρόποι με τους οποίους πραγματοποιείται ο απεριόριστος εκσυγχρονισμός από

το Γιώργο Ροδοσθένους. Όμως ο «Αίας» του Σοφοκλή είναι κάτι ασύγκριτα μεγαλύτερο από μια αφορμή ν' ανεβάσει κανείς μια αντιπολεμική παράσταση. Δεν είναι τυχαίο, που τώρα, δύο βδομάδες μετά από την παρακολούθηση του έργου, οι σκηνές των στρατιωτών, του «χορού», επισκιάζουν και τους μονολόγους του Αίαντα, και τις λυρικές σκηνές με την Τέκμησσα, και τον αγώνα του Τεύκρου και του Αγαμέμνονα. Εκείνες ενδιέφεραν περισσότερο το σκηνοθέτη. Το μεγαλείο της απογοήτευσης, της απόγνωσης, της υπερηφάνειας, της ταπείνωσης του Αίαντα χάθηκε από την πα-

ράσταση. Η τόσο σημαντική στο αρχαίο δράμα, και ειδικά στο Σοφοκλή, σωστή αναλογία μεγεθών, η αλλιώς κλίμακα, μεταξύ του πορτρέτου του κύριου τραγικού ήρωα και των άλλων προσώπων, χάθηκε.

Στο σοφόκλειο κείμενο ο Αίας συναρπάζει με το ύψος της πτήσης του και με το βάθος της πτώσης του. Στην παράσταση η τραγωδία είναι επίπεδη, και οι άνθρωποι μικροί.

Τα ευρήματα, όπως η Αθηνά ως Κοντολίτζα Ραίς, όπως οι σκηνές του τηλεοπτικού συνεργείου, αδυνατούν να καλύψουν τα μεγάλα κενά της παρά-

στασης.

Οι αδύνατες υποκριτικές ερμηνείες όχι μόνο δεν πλάθουν τις μορφές, αλλά σε μερικές περιπτώσεις δεν δίνουν καν το εξωτερικό περίγραμμα του ρόλου. Μόνη, ίσως, εξαίρεση η Τέκμησσα της Ρεβέκα Ρότζερς. Η μουσική του Δημήτρη Ζαβρού ξαφνικά διακόπτεται από περίεργα μουσικά τσιτάτα.

Απεριόριστα εκσυγχρονισμένη, η μορφή που πρότεινε ο Γιώργος Ροδοσθένους δεν αρκούσε για να χωρέσει το περιεχόμενο του σοφόκλειου έργου.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ

«Η τόσο σημαντική στο αρχαίο δράμα, και ειδικά στο Σοφοκλή, σωστή αναλογία μεγεθών, η αλλιώς κλίμακα, μεταξύ του πορτρέτου του κύριου τραγικού ήρωα και των άλλων προσώπων, χάθηκε».

Σκηνοθεσία: Γιώργος Ροδοσθένους

Δραματουργία: Μάικλ Φέντμαν

Μουσική: Δημήτρης Ζαβρός

Σκηνικά: Έιμι Όθικ

Φωτισμός: Νέλ Μακφέιλ

Κοστούμια: Σαμάνθα Κιμπλ

Κόρα Μάτζλι-Ρόμπερτς

Παίζουν: Τζόνθαν Χάντσον,

Μαρκ Μπράουν, Ρεβέκα Ρό-

τζερς, Χόλι Κάβανα, Φρεντ

Χόπκινς, Μάικλ Φέντμαν, Στέ-

φφαν Γκρίερ